

Жарақаттар және жарақат инфекциясы

Жарақат

- - бұл механикалық немесе физикалық күш әсерінен, беткей және терең тіндердің немесе мүшелердің бүтіндігінің бұзылуы.

Негізгі көріністері:

- Ауырсыну
- Қан кету
- Үңіреюі

Жарақат анатомиясы

1. Жарақаттың немесе тесіктің кіреберіс қақпасы, шеттері немесе қабырғалары, түбі, өтпелі жарақаттарда шығу қақпасы.
2. Жарақат құрамы: бүлінген тіндер, бөгде дене, қан ұйындылары, микроб флорасы, жара экссудаты.
3. Контузия ошығы
4. Коммоция (шайқалу) аймағы

Жарақаттар топтамасы:

I. Жарақаттаушы агенттің мінездемесіне қарай:

Кесілген жарақат

Шабылған жарақат

Колотая рана

**Жаншылған
жаратқат**

Соғылған және езілген жара

<http://www.sudme>

Оқ жарақат

Жұлынған жарақаттар

Тістелген жарақаттар

<http://elhayatpress.com/hp>

Бактериальді ластану дәрежесіне байланысты:

- **Асептикалық**, яғни, стерильді жағдайдағы операциялық жарақаттар
- **Инфицирленген** – кез-келген жарақат.
- **Контаминирленген** –ота кезіндегі, стерильді ортада патологиялық ошақтан микроб түсуі.
- **Іріңді** – іріңды ошақтарды ашу кезінде (абсцесс, флегмона т.б.)

Дененің ішкі қуыстарына байланысты:
Енген және енген (кеуде қуысына, құрсақ қуысына, бас-ми қуысы).

Жарақат топтамасы:

Әсер етуші факторларға байланысты:

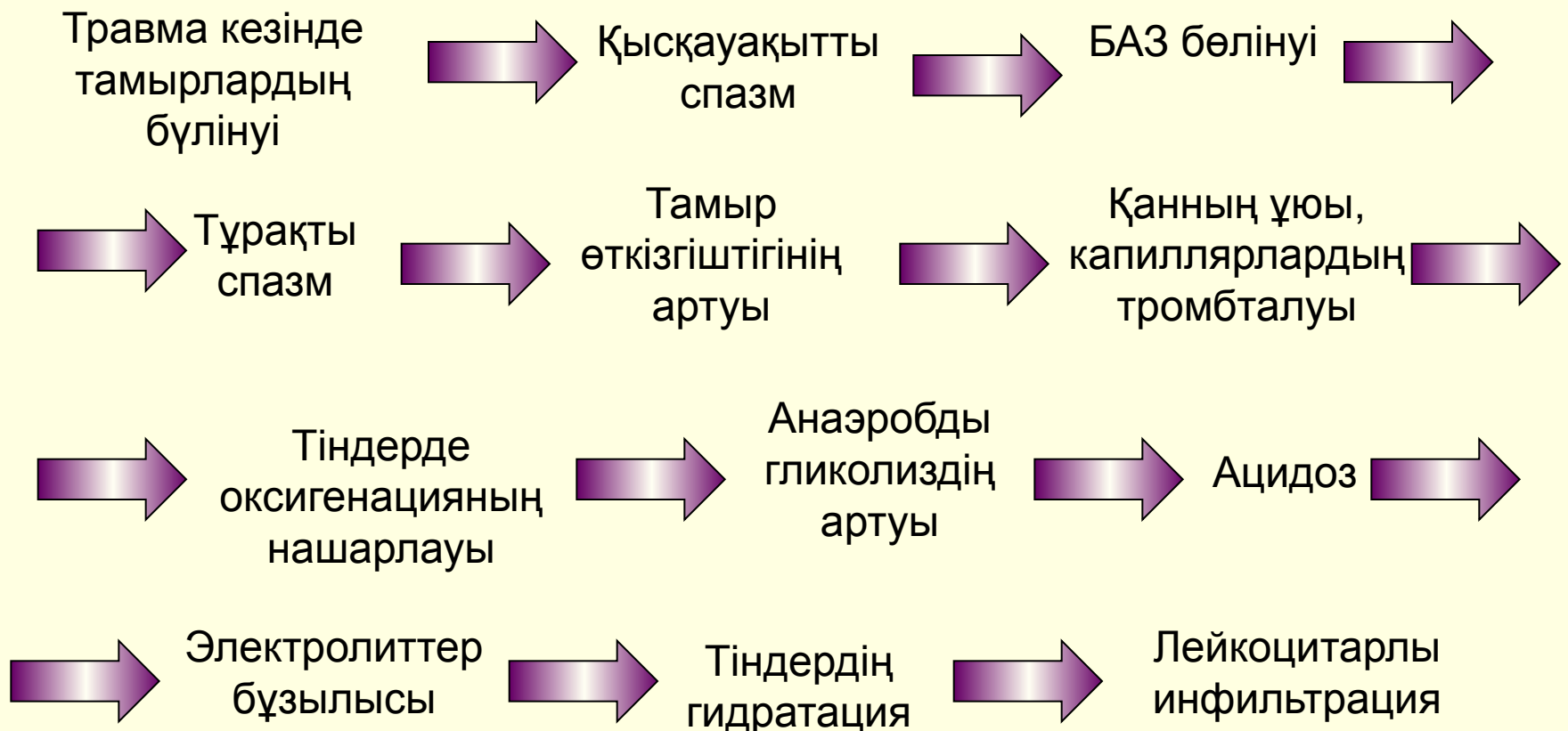
- **Асқынбаған** – тін зақымдануы тек механикалық зақыммен шектеледі
- **Асқынған** –механикалық зақымнан басқада факторлар қосылады: улар,уландырғыш, радиоактивті заттар, инфекция, күйік немесе үсік

.

Жарақат процессінің патогенезі

1 фаза – Қабыну (1-5 тәулік)

Тамырлық өзгерістер кезеңі:

1 фаза – Қабыну (1-5 тәулік)

Жарадан некроздалған тіндерді тазарту

- **Нейтрофильдер миграциясы** – бірінші тәулікте– фагоцитоз, жасушадан тыс протеолиз, қабыну медиаторларының бөлінуі.

- **Лимфоциттер мен макрофагтардың пайда болуы**– 2-3-ші тәулікте – иммундық реакцияға қатысатын протеолитикалық ферменттердің , некроздалған тіндердің фагоцитозы және ыдыраған нейтрофилдердің көбеюі.

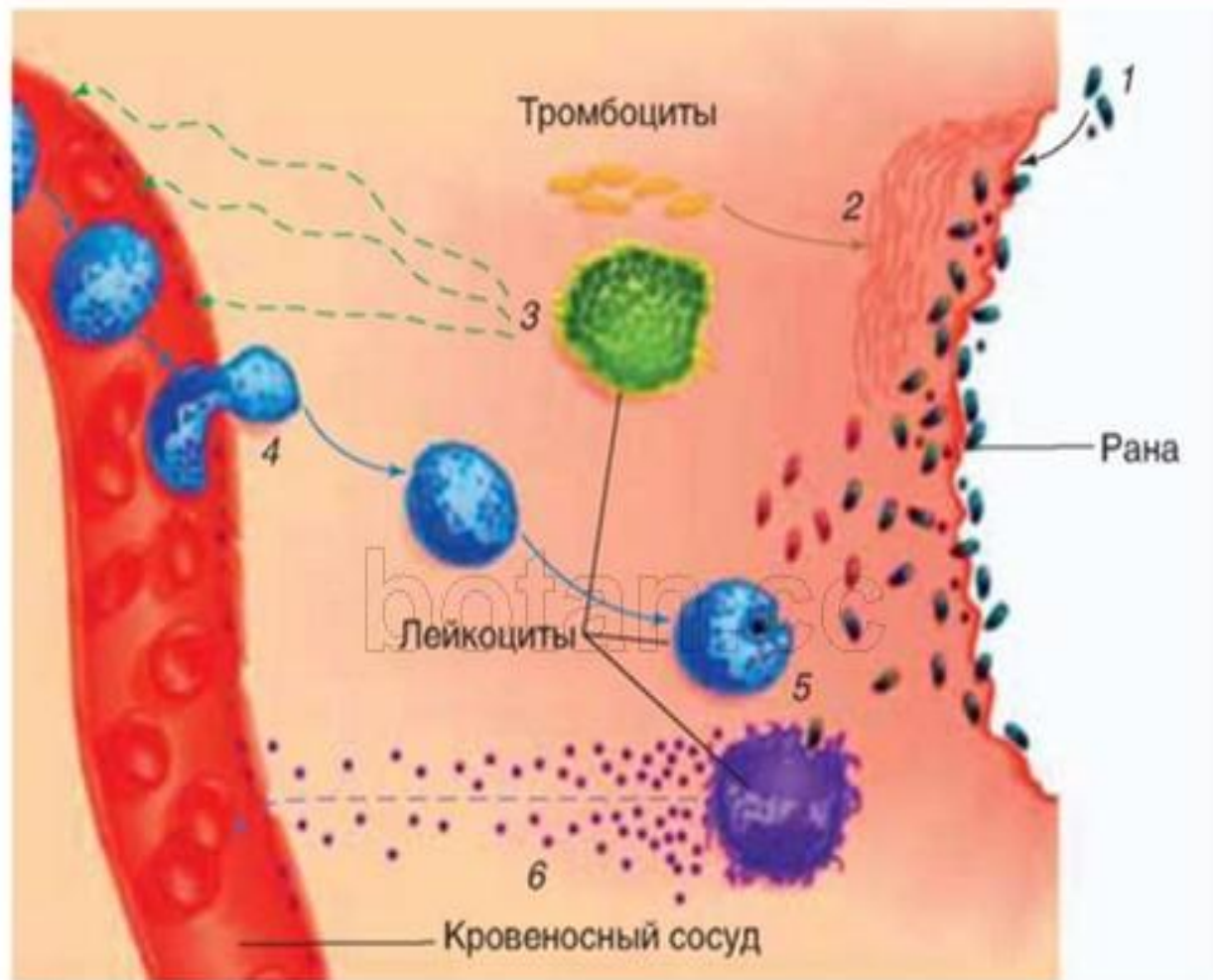

Рис. 73. Воспалительная реакция: 1 — проникновение в рану бактерий; 2 — свертывание крови в месте ранения; 3 — выделение гистамина и серотонина; 4 — выход лейкоцитов из кровеносного сосуда; 5 — фагоцитоз; 6 — выделение веществ, привлекающих клетки иммунной системы в очаг воспаления

Қабыну фазасы

■ 2 фаза - регенерация

Коллагенизация – жара аймағына фибробласттардың миграциясы, дәнекер тін компоненттерінің синтезі, коллаген және эластин талшықтарының түзілуі.

Тамырлардың өсуі және реканализациясы

Жара грануляциялануы

3 фаза –тыртықтану және реорганизация

- Фибробласттардың белсенді бөлінуі төмендейді, коллаген саны артпайды. Коллаген талшықтарының бір-біріне көлденең өсуі жүріп, тығыз тыртықтанып және оны мөлшері жағынан қысқарады (*Ретракция*).
- Жараның эпителизациясы қатар жүреді

Жарақат асқынуы

Ерте:

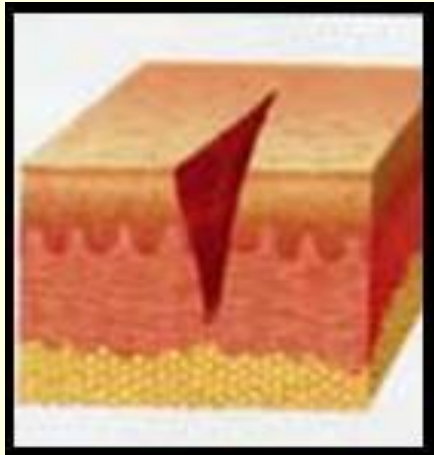
- Шок;
- Қанкету;
- жедел қанкету;
- Анемия

Кеш:

- Жара іріңдеуі;
- Ерте және кеш екіншілікті қанкету;
- Жалпы іріңді инфекция– сепсис, тырыспа, газды гангрена

Жара жазылуы

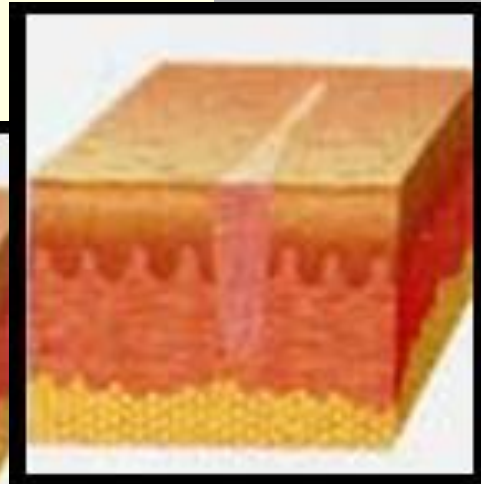
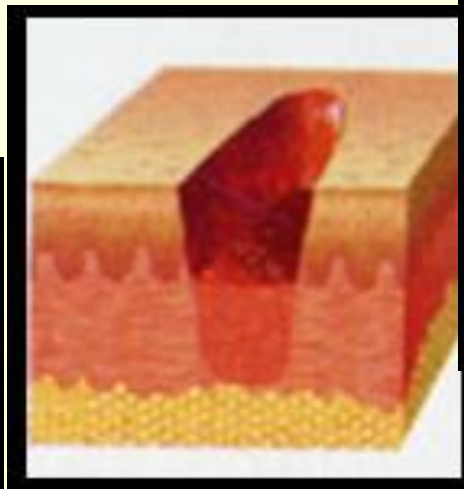
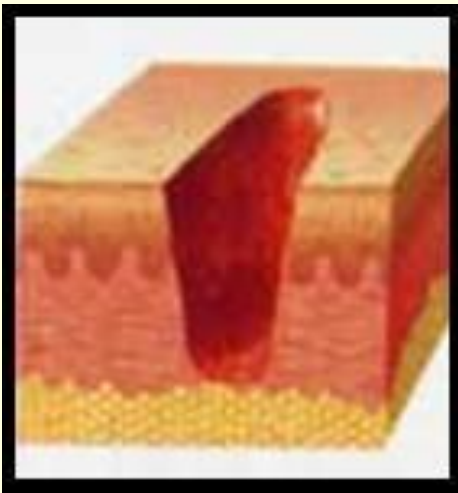
Біріншілікті тартылумен жазылу

Жазылған жарадан кейінгі тыртық

Екіншілікті тартылумен жазылу

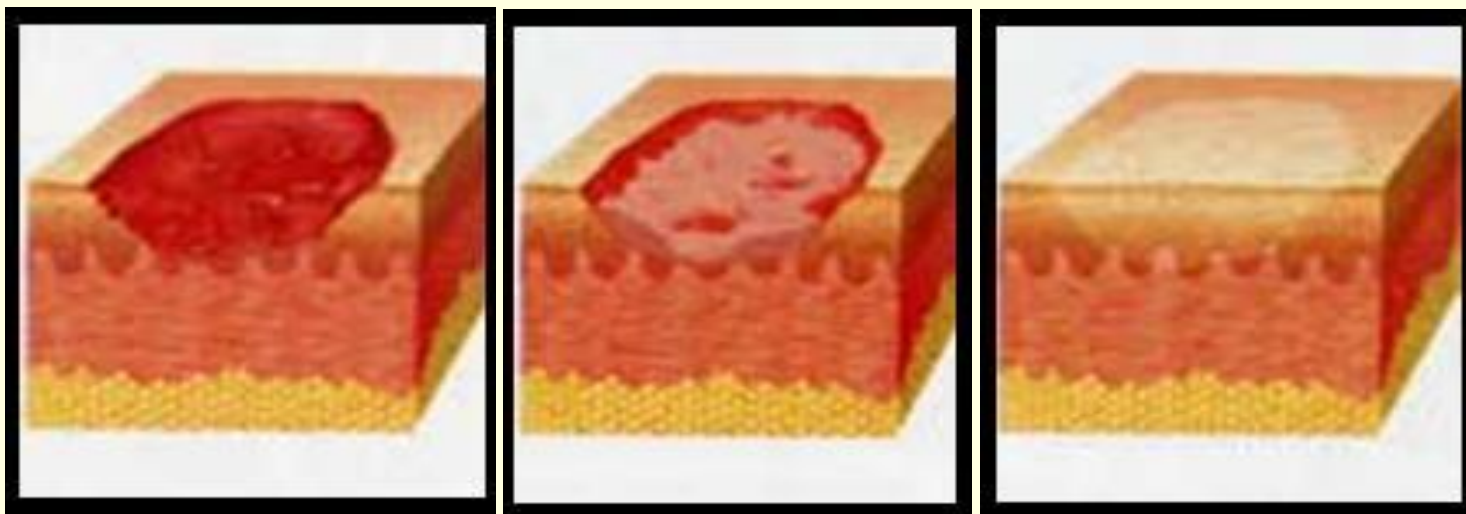

Екіншілікті тартылумен жазылған жардан кейінгі тыртық

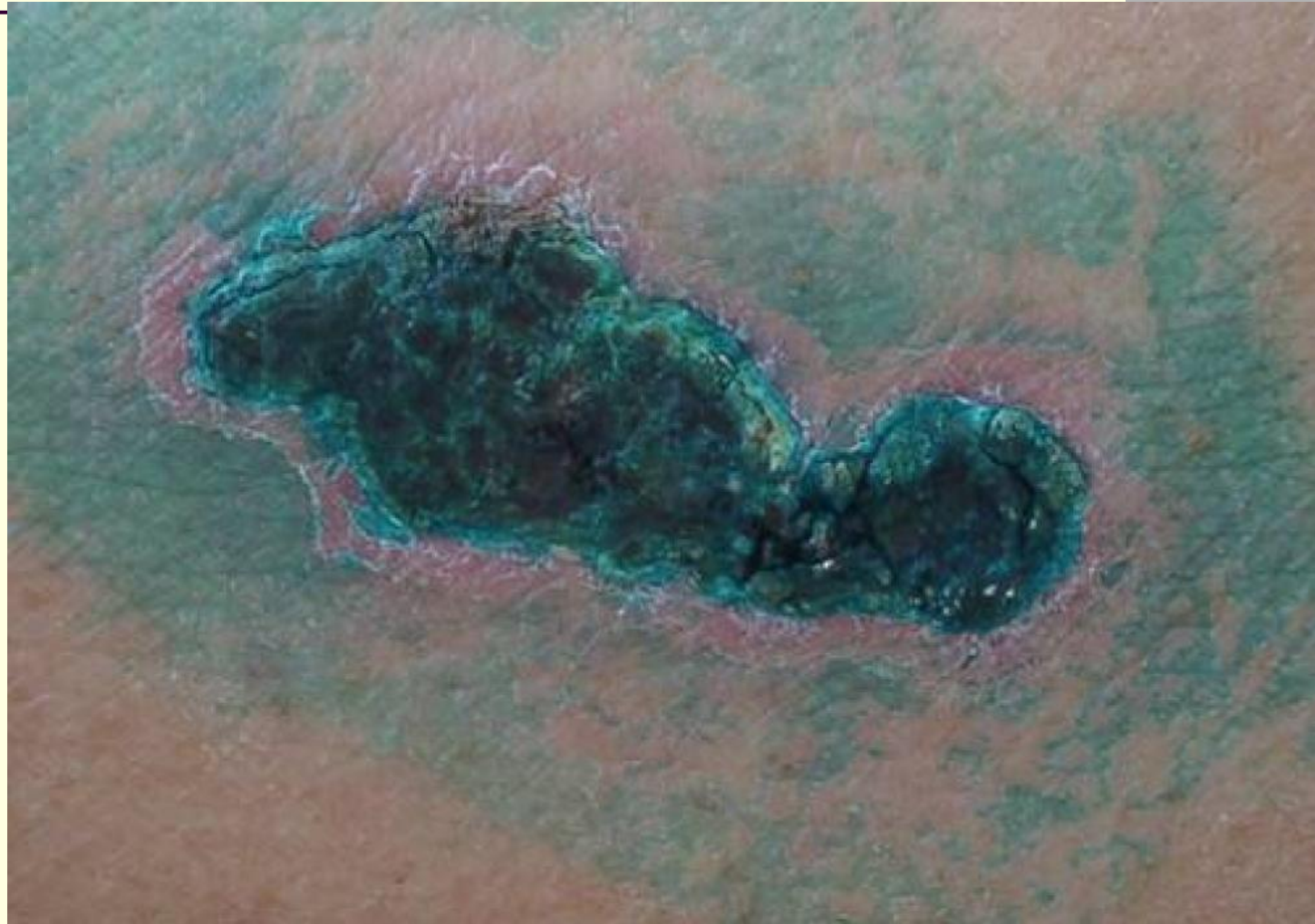

Жараның қабыршақтанып жазылуы

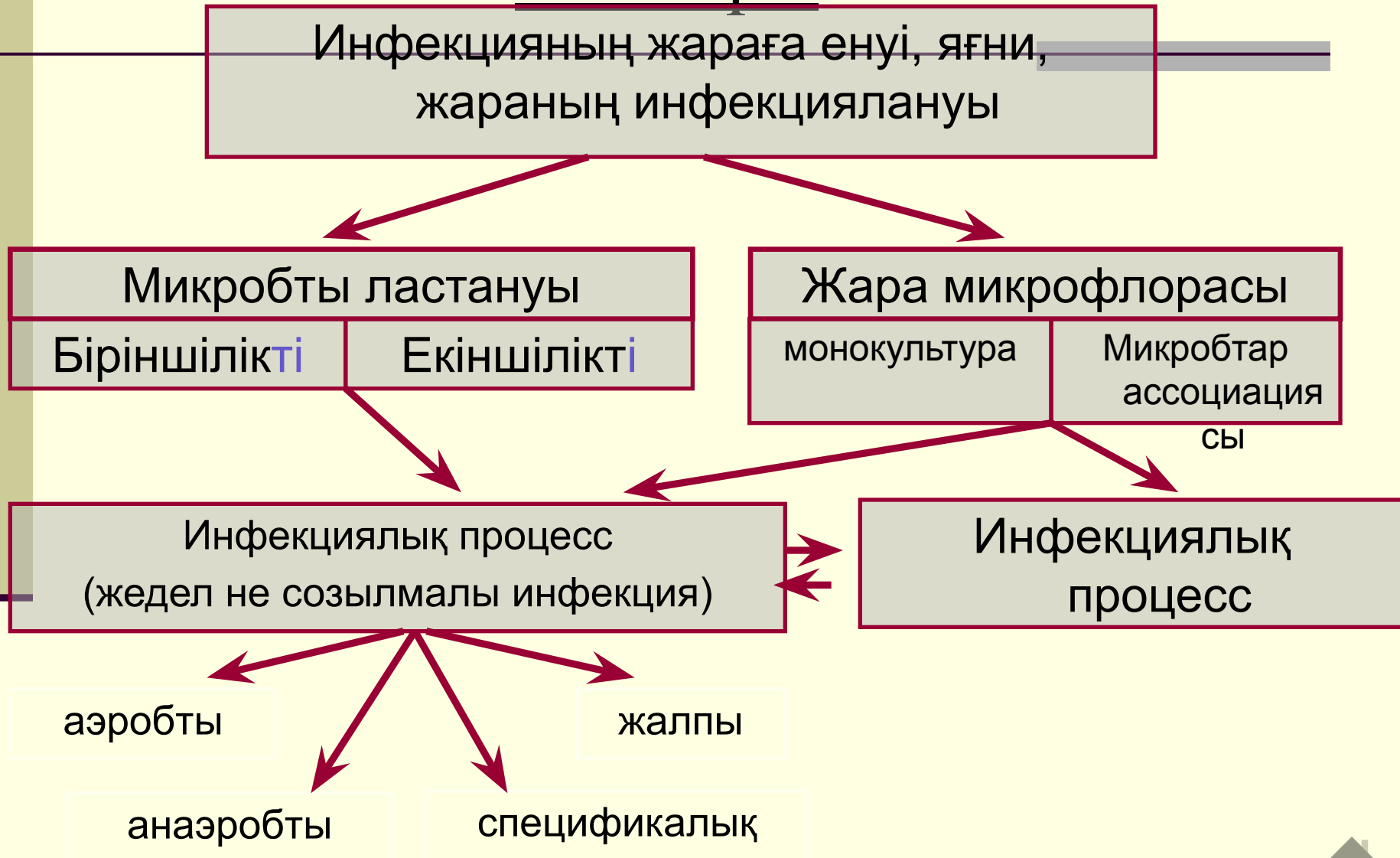
Жараның қабыршақ асты жазылуы

Жарақат инфекциясы

Жарақат инфекциясының даму

этаптары

Жарақат инфекциясының даму мынаған байланысты:

- Микроорганизмдер үленттігіне
- Жарақат бетіне тұқымдану дәрежесі
- жарақатталған организм мен жарақат жағдайы
- зақымдалған тіндер дәрежесі мен мінездемесіне

Жарақат инфекциясы. Топтамасы.

1.Жедел. Спецификалық емес

Тұқымы	Жиі көрінетін түрлері
	Аэробты бактериялар
<i>Staphylococcus</i>	Коагулазопозитивті: <i>S.aureus</i> , <i>S. intermedius</i> Коагулазонегативті: <i>S.epidermidis</i> , <i>S.saprophyticus</i> , <i>S. hominis</i> , <i>S.capitis</i>
<i>Streptococcus</i>	<i>Str.pyogenes</i> , <i>Str. agalactiae</i> , <i>Str. faecalis</i>
<i>Pseudomonas</i>	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>
<i>Escherichia</i> <i>Salmonella</i> <i>Klebsiella</i> <i>Proteus</i> <i>Enterobacter</i> , <i>Serratia</i> , <i>Citrobacter</i> и др.	<i>E.coli</i> <i>S.typhimurium</i> <i>K.pneumoniae</i> <i>P.vulgaris</i> , <i>P.mirabilis</i>

ЭТИОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫ

Тұқымы	Жиі кездесетін түрлері
	Анаэробты
<i>Clostridium</i>	<i>C.perfringens</i> , <i>C.novyi</i> , <i>C.septicum</i> , <i>C.histolyticum</i> <i>C.Difficile</i> <i>C.tetani</i>
<i>Bacteroides</i> <i>Prevotella</i> <i>Porphyromonas</i> <i>Fusobacterium</i>	<i>B.fragilis</i> <i>P.melaninogenica</i> <i>P.gingivalis</i>
<i>Peptococcus</i>	
<i>Peptostreptococcus</i>	
<i>Veilonella</i>	

Жарақат инфекциясы

2. Жедел. Спецификалық.

- Тілме

- Сіреспе

- Сібіржаралық карбункул

Жарақат инфекциясы

~~3. Созылмалы. Спецификалық емес~~

- Созылмалы остеомиелит

4. Созылмалы. Спецификалық.

- Туберкулёз
- Сифилис
- Актиномикоз
- Дифтерия
- Лепра

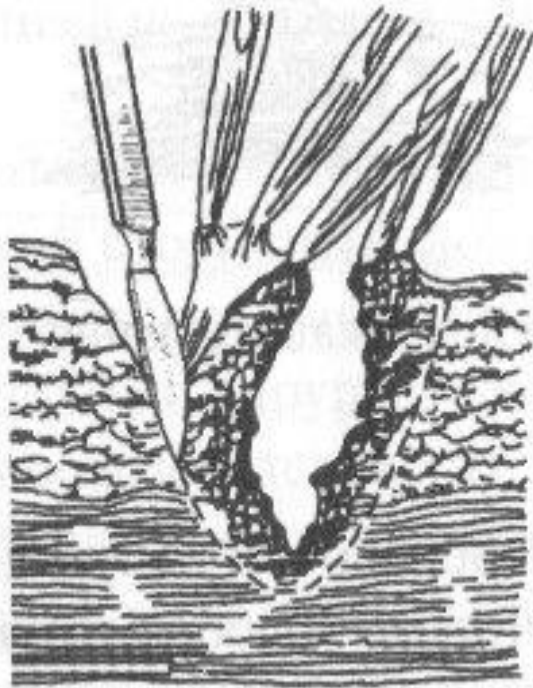
Жараны хирургиялық өңдеу

- Бірінші хирургиялық өңдеу– мына мақсатта:
 1. Жара іріңдеуін алдын алу;
 2. Жараның біріншілікті тартылып жазылуына жағдай жасау
- Екіншілікті хирургиялық өңдеу жарада инфекция болғанда жасалады.мына мақсатта:
 1. Жарадан некроздалған тіндерді тазалауды тездету
 2. Жараның жазылуын жылдамдату.

Жараның бірінші хирургиялық өңдеу

- **Ерте – Жарақаттан соң 12сағ.дейін**
- **Кейінге қалдырылған – Жарақаттан соң 12-24сағ.кейін**
- **Кеш– Жарақаттан соң 24сағ. Не оданда көп уақыттан кейін**

БХО схемасы

а

б

Жарақат БХӨ этаптары

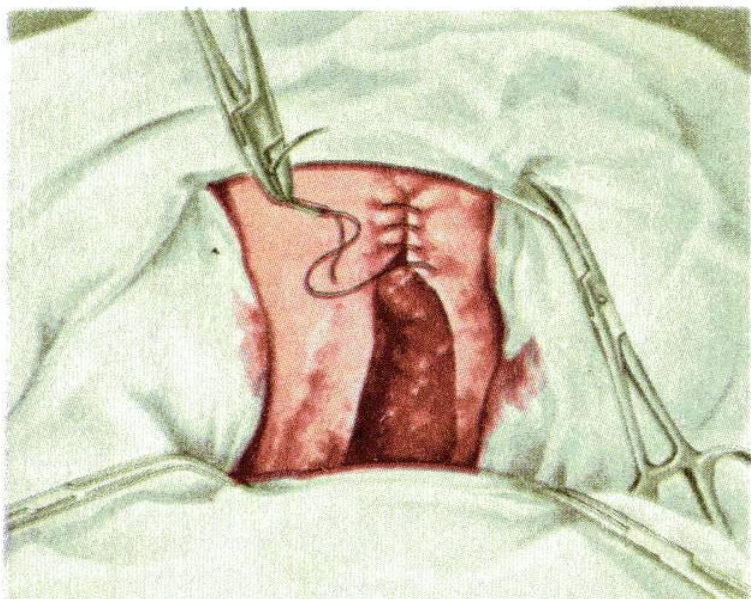
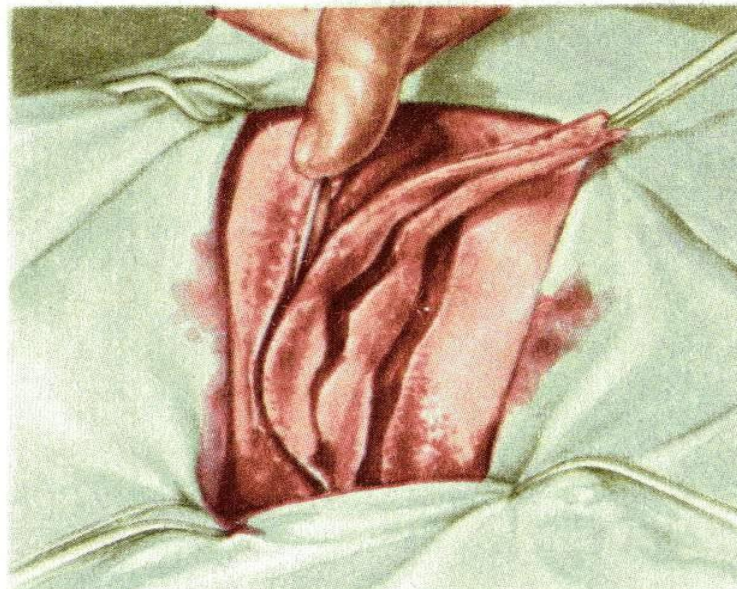

Рис. 65. Этапы первичной хирургической обработки раны головы.

Жараның БХӨ

Аяқталады:

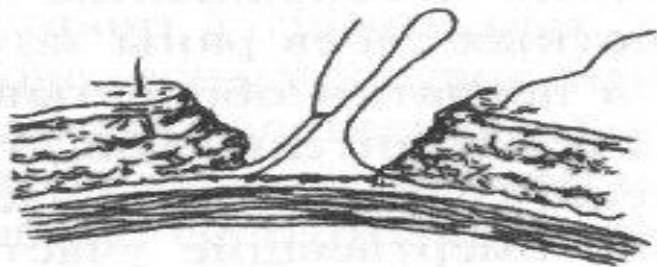
■ Жараны қабат бойымен тігу;

■ **Жараны ағылмалы дренажта тігу**- 12 сағаттан асқан жарақаттанемесе инфекциялық асқыну болу мүмкін кезде.

■ **Уақытша тігіс салу(байланбаған түрде қалдыру)** немесе жараға тігіс салмау- 24 сағаттан асқан жарақаттанемесе инфекциялық асқыну болу мүмкін кезде Тігісті 3-4тәулікте ағымы қалыпты жағдайда тарту

■ **Біріншілікті ұзартылған тігіс салу**–Инфекция болмаған жағдайда 3-7 тәулікте грануляция болмай тұрып салынады.

ЖАРАҒА ТІГІС САЛУ

а

б

Жараны екіншілікті өңдеу

- **Ерте-**қабыну басылған соң, сау грануляция даму кезінде аздап кесіп жүргізеді. Жараға ерте екіншілікті тігіс салынады (7-14тәу.)
- **Кеш-** производится на очищенной ране после развития в ней рубцовой ткани, которую частично иссекают. Тыртықтану болған соң, тазартылған жарада аздап кесіп жүргізеді. Кеш екіншілікті тігіс салынады (2-3аптадан жоғары)